

sikul. Amme jõe pahempoolseks lisajõe on Konnajõgi, mis algab Äte karjamõisa lähedalt soost, jookseb Vara kiriku kohal läbi kõrgemalekerkiva künnise, moodustades siin kitsa, järskude veerudega oru, ja voolab edasi läbi laia madala Amme luha, ühinedes Amme jõega Jõevälja talu lähedal.

Teine järvede rühm, kuhu kuuluvad Saare, Jõemõisa ja Kaiu järv ning rida vähemaid, moodustab iseseisva vetesüsteemi, millel on äravool põhja ja kirde poole, Peipsi järve. Veelahkmeks selle ja läänepoolse järvederühma vahel on rida kõrgemaid voori: Vaidavere, Pataste, Vara. Selle järvederühma pea-osa moodustavad kaks laias madalas nõos asuvat järve — Jõemõisa ja Kaiu, mis on esinenud varemalt ühise veekoguna, kuid on praegu üksteisega ühendatud ainult kitsaste kaelte kaudu. Neid ümbritseb lai soine ala, mis kahtlemata näitab järve endist laiemat ulatust. Mõlemaid järvi võiks vaadelda kui ühist, umbes nelinurkse kujuga, 2,5 km pikkust ja 1,7 km laiust, 2,6 km² pindalaga veekogu, mis jaotatud ühe suurema saare ja selle lähedusse küündiva poolsaarega kahte ossa, milledest kumbki kannab isenime. Saar on madal, kerkib ainult pisut üle järve veepinna ning on üleni lõikheinastuga kaetud; sellepärast nimetatakse teda Heinassaareks. Poolsaar, mida kutsutakse Lust- ehk Pedassaareks, on läänepoolses otsas tunduvalt kõrgem, liivase koosseisuga ja männimetsaga kaetud, vahepealne kael on aga jällegi madal ja soine. Poolsaare läänepoolset, kõrgemat otsa tuleb vaadelda kui osa järve idakaldal kerkivaist Jõemõisa mägedest. Jõemõisa ja Kaiu järve sügavus ei ulatu üle 4 m, põhi on üleni kaetud 9–10 m paksuse mudakihi, mis lasub tundmata paksusega savikihil. Sellest võib järeldada, et järv on olnud varemini hoopis sügavam. Järv on hoogsasti kinni kasvamas; nimelt tungib kaldalt järve keskuse poole rikkalikult veetaimi, mis moodustavad järve pinnal tiheda katte, kuna all veel kauemat aega seisab vaba vesi. Tugevamad tuuled ja lained kisuvad selle katte küljest sagedasti suuremaid tükke, tekitades ujuvaid saari, mis lõunatuulte aetult võivad sulgeda järve väljavoolu ning sünnitada sellega hädaohtlikku veepinna tõusu. Üks seesugune ujusaareke, umbes 20 m² pindalaga, kaetud rohu, roo ja kõrkjatega, oli alles paari-kolme aasta eest Jõemõisa alla aetud, kus ta kinni köideti.

Jõemõisa ja Kaiu järve voolavad kokku veed nende järvede nõgu ümbritsevalt kõrgemalt aladelt. Lääne poolt tuleb väike Rahivere jõgi, mis saab alguse Palamuse kihelkonnas ja kraavide kaudu omale lisa võtab Saare järvest. Viimane on 0,8 km pikk, kesk-kohalt 0,5 m lai ning 0,30 km² pindalaga; ta on kihelkonna ilusam järv. See oleneb kõrgeist sega- ja okasmetsaga kaetud põhjapoolseist kaldaist, milledele avaneb lõuna poolt ilus vaade. Järve sügavus kõigub 4 ja 6 m vahel; põhjas on 4,5 m paksune kiht muda, mis lasub, nagu Jõemõisa järveski, savikihil.

Saare järvega on kraavi kaudu ühenduses 0,2 km lõuna pool asuv Mädajärv, mis on moodustanud varemalt Saare järvega ühise veekogu. See 0,04 km² pindalaga järveke on hoogsalt